

na varovanje, saj mu gre zelo hitro od rok in nog, pa mi zagotovi, da zatiči odlično prijemajo in klini stoodstotno grabijo.

Vrv se je iztekla, zdaj grem za njim. Kot drugi v navezi se zmeraj počutim nekako utesnjene in nerodnega in tako je tudi tokrat. Zdi se mi neverjetno, da je Drejc tako hitro opravil s tem raztežajem. Ko se mi zazdi, da nimam več kam, se pokaže trden stop in pravšnji oprimek. Plezanje postaja resnično opojno.

Ko s spopadem z naslednjim raztežajem, zalezem v diretissimo, ki se konča kot slepa ulica. Z vsakim novim metrom višine je oprimkov manj, višje se goljufam s pomočjo trenja. Nič pravega, kaj šele čudežnega, ko mi Drejc pove, da je vrvi konec. Stojišče bi bilo povsem improvizirano, treba je splezati nazaj. Noga mi zaradi dolgega stanja na enem mestecu začne drgetati, ne vidim nobenega izhoda. Ko sem spet pri mlajšem bratu, se ta samo reži: malo iz olajšanja, nekaj pa zaradi tega, ker sta si Luka in Rado privoščila mene in njega kot mlajšega pustila pri miru.

Za nadaljevanje izberem drugo možnost, v levo, kar

me pripelje pod črno votlino, kateri se izognem po krušljivem rebru. Prihajava v svet, kjer kraljujejo nevihte. Orjaški razdrapani bloki čakajo na najmanjši vzvod, da bodo lahko sestopili nekam nižje.

Končno naju doseže milostna toplota sončnih žarkov, kar olupša sicer že kar srhljivo podobo sveta, v katerem stojiva. Zelo intenzivno sva doživela ta opomin, da pač še nisva na koncu, da je konec prav na špici, na mestu, ki je z Jezerskega razpoznaven kot najvišja točka Makekove domačije in obenem kot točka, kjer se naša Kočna dotika obzorja. Morda bomo na tem mestu nekoč postavili križ, ki se bo ob pogledu iz doline risal na meji med zemljo in neskončnostjo, med našimi prizadevanji in svetom neznan.

Z Drejcem si stiskava roke. Kot sva si jih tolikokrat z njima. Radov nasmeh, nekoliko bolj poudarjen v levem kotu ustnic, in Lukova velika roka, iztegnjena za topel stisk. Občutim veselje nad čudovitim vzponom in predvsem nad vašo družbo, dragi trije prijatelji! Na svidenje spet prihodnjič. In – hvala!

Z DAULAGIRIJA SE JE VRNILA USPEŠNA SLOVENSKA KADROVSKA ALPINISTIČNA ODPRAVA

SEDEM SLOVENCEV NA OSEMTISOČAKU

MARJAN RAZTRESEN

Iz Himalaje se je 10. junija vrnila ena od največjih slovenskih alpinističnih odprav zadnjih let, za katero je že kazalo, da bo predvsem zaradi pošastno slabega vremena čista polomija, potem pa se je vse razpletlo tako, da je bil uspeh malone popoln: kar sedem mladih, perspektivnih in že zdaj odličnih plezalcev je prišlo na vrh 8167 metrov visokega Daulagirija in pridobilo prve velike izkušnje o plezanju na najvišje vrhove, kar jih je na svetu.

ZASNEŽENI 5000-METRSKI PRELAZI

15-članska odprava je iz Ljubljane odšla na pot 12. aprila ter preko Frankfurta in Bangkoka dan pozneje pripotovala v Katmandu. Tri dni so jim v glavnem mestu Nepala vzele priprave na pot v gore, 17. aprila so odleteli v Pokro, lep turistični kraj pod najvišjimi gorami, in se od tod z nosači odpravili na šestdnevno pešpot pod goro. Na njej so morali premagati dva več kot 5000 metrov visoka prelaza, ki sta bila zaradi visokega snega trd oreh. Najprej se je odpovedalo zaslužku in s tem vodstvu odprave povzročilo dodatne skrbi precej nosačev v kraju Tukuče, v noči z 22. na 23. april je vihar dobesedno razcefral in potem odnesel oba velika odpravarska šotora, kar je še nekaterim nosačem nagnalo strah v kosti in so se poslovili, isti dan je vodja odprave **Tone Škarja** pri našem agentu v Katmanduju po telefonu iz kraja Jomosomo naročil dodatne šotore in še nekaj denarja, ki tudi tam lahko reši marsikatero zagato (v tem primeru z nosači), od tod dalje pa se je na pot postavilo kar nekaj visokih prelazov: sedlo Tapa

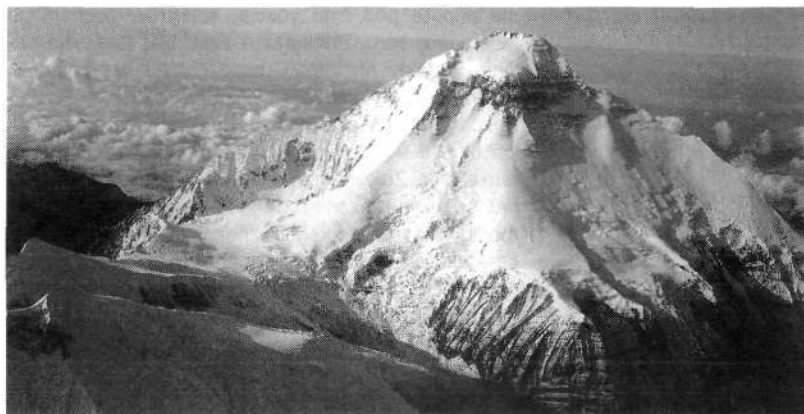
(5250 m), Skrita dolina (5100 m) in Francosko sedlo (5360 m), da ne govorimo o nekaterih predelih, ki so le malo pod 5000 metri, tudi tam pa je morala iti odprava.

Pod temi gorskimi prelazi se je odprava razdelila: glavnina je z nosači napredovala v tempu, kakršnega imajo tod že desetletja nosači s težkimi tovari, **Viki Grošelj**, **Davo Karničar**, **Miha Marenče**, **Blaž Stres**, **Janko Meglič**, **Rafko Vodišek** in **Andrej Markovič** pa so »potegnili« in 28. aprila na nadmorski višini 4760 metrov postavili bazni tabor. Glavnina odprave je morala poskrbeti za dodatne nosače, poleg tega je s spremljevalci poslala v 2500 višinskih metrov nižje Tukuče tri bolnike, predvsem pa je poskrbela, da so nosači s tovari napredovali čez visoko zasnežena gorska sedla. Pri tem se je zgodila nezgoda, ki bi bila vsaj za enega od alpinistov lahko kar usodna: enemu od nosačev je padel v globino sod z vso opremo **Tadeja Goloba**, ki ga med dostopnim maršem niso našli, vendar je Golobu kljub temu s solidarnostno pomočjo kolegov, ki so mu posodili opremo, uspelo celo priplezati prav na vrh gore.

TRIJE MRTVI IN KARNIČARJEVA BOLEZEN

Zadnjega aprila so Grošelj, Karničar, Meglič, Marenče in Vodišek na nadmorski višini 5900 metrov postavili prvi višinski tabor, dan pozneje pa je glavnina odprave prišla v bazo na severni strani Daulagirija. Le tri dni pozneje je na višini 6600 metrov že stal drugi višinski tabor, ki so ga postavili Golob, **Peter Mežnar**, Markovič in **Gregor Lačen**.

S prvim tednom maja se je v Himalaji začelo skoraj 293

Daulagirija, mogočna osemti-sočmetska gora, je bila letošnje zgodnje pomlad preizkusni kamen za mlade perspektivne alpiniste.

dvotedensko obdobje slabega vremena. Toda čeprav je bilo pred tem nekoliko ugodnejše vreme, odprave s te strani Daulagirija, ki so bile iz Italije, Grčije, Francije, Nove Zelandije in dve iz Španije, vendarle niso bile tako uspešne, kot so si zamislile. Eden od Baskov španske odprave je prišel že blizu vrha, vendar z napačne strani, eden od Grkov je pri poskusu vzpona na višini 7650 metrov zdrsnil in se ubil, nakar so Grki odpravo prekinili. Slovenci so sicer poskušali, kolikor se je le dalo, vendar višje od drugega višinskega tabora niso prišli, saj jih je na višinah zavrnilo slabo vreme.

Mlade slovenske plezalce je poleg tega vrgla s tira bolezen Dava Karničarja; odločil se je vrniti z gore in na tej gori tokrat tudi odnehati ter se vrniti domov. Zadnji od teh udarcev je bila še vest o smrti »sosed« iz baznega tabora, Francozinje **Maudit Chantal**; Karničar je bil menda zadnji, ki jo je še videl živo, ko se je s svojim Šerpo vzpenjala proti svojemu cilju, proti vrhu Daulagirija. Po obdobju izredno slabega vremena, ko so se v viharjih z gore sesipali slapovi drvečega snega, in že po Karničarjevem odhodu iz baze 11. maja so se med drugimi na goro odpravili Italijani in 16. maja v drugem višinskem taboru našli Francozinjo in Šerpo; zasul ju je snežni plaz, v skoraj popolnoma zasutem šotoru sta se najverjetneje zadušila in potem zmrznila.

OKREPLJENA SAMOZAVEST

Naposled je po dolgem obdobju malodušja pri Slovencih spet zrasla samozavest: 17. maja so Meglič, Lačen in Marenče naposled na nadmorski višini 7500 metrov le postavili šotor tretjega višinskega tabora, ki je bil izhodišče za vzpon na vrh gore. Tako se je vnovič rodilo upanje, da bo komu vendarle uspelo doseči cilj odprave.

Prva sta v tretjem višinskem taboru isti dan, ko je bil postavljen, prenočila Viki Grošelj in **Gregor Kresal**, ki bi šla naslednji dan celo na vrh, če ne bi bilo treba Kresalu zaradi hudih bolečin v grlu 18. maja sestopiti v dolino, Grošelj pa se je na višini 7650 metrov brez varovanja in soplezalcev znašel v nevarni prečnici, ugotovil, da »sem nekoliko prestar za take pustolovščine«, kot je dejal pozneje, in se prav tako

obrnil. Zdi se, kot da bi ga – kot nemara še marsikdaj dotlej – obšla zla slutnja: le malo pozneje se je tam razdivjala snežna nevihta in z vrhom takointako ne bi bilo nič.

Enako se je morala naslednji dan obrniti trojna naveza, v kateri so bili **Dušan Polenik**, Tadej Golob in Blaž Stres: v tretjem višinskem taboru je Stres nenadoma zbolel za hudo obliko akutne višinske bolezni. Njegova soplezalca se nista mogla odločiti bolj prav, kot sta se: nemudoma sta kolegu začela pomagati, da je začel sestopati v dolino, na srečo pa so se tam tedaj znašli še trije italijanski alpinisti, ki so tudi brez pomisleka pomagali, ko so videli, da Stres sam ne bi prišel v bazni tabor, čakanja pomoči od tam pa tudi ne bi preživel. Kot je po vrnitvi povedal Tone Škarja, je bila to nadvse koristna izkušnja, ki je pokazala, kako neprecenljiva je takojšnja pomoč soplezalcev: v takih primerih mora oboleli nemudoma nižje, kajti vsaka druga pomoč je prepočasna, saj v teh primerih velja enako pravilo kot pri reševanju iz snežnih plazov, da lahko učinkovito pomagajo samo tisti, ki so prav takrat na kraju nesreče, vse drugo pa je prepozno. Dobrih tisoč metrov nižje, pod drugi višinski tabor, sta jim prišla na pomoč Viki Grošelj s kisikom in Peter Mežnar, potem pa še zdravnik odprave **dr. Damijan Meško**, Rafko Vodišek, **Tomaz Jakofčič** in Andrej Markovič. Toda takrat je bil Stres že popolnoma pri močeh, v bazni tabor pa je prišel, kot da se mu na gori sploh ne bi nič zgodilo, čeprav je bila to rešitev pred gotovo smrtjo.

VZPONI NA VRH PO TEKOČEM TRAKU

20. maj so v slovenskem taboru, kjer so delali brez pomoči višinskih nosačev, določili za dan počitka, dan pozneje pa so v lepem vremenu Meglič, Marenče in Lačen spet poskusili. Iz baze so šli brez vmesnega počitka v drugi višinski tabor, naslednji dan v tretjega, 23. maja kmalu po polnoči pa so se odpravili proti vrhu. Megliča je tako zeblo, da se je na višini 7700 metrov obrnil in sestopil v bazo, Lačen in Marenče pa sta v mirnem vremenu ob 11. uri dopoldne prišla na vrh, tam ostala dobro uro in se vrnila v prvi višinski tabor, naslednji dan pa v bazo.

»Na vrhu nisem bil čisto nič navdušen nad uspehom,

ker sem bil preveč utrujen,« nam je po vrnitvi na letališču Brnik pripovedoval Marenče. »Pravzaprav sem se šele v bazi zavedel, da mi je uspel velik podvig in da je bil vrh za vsaj dveletni trud bogata nagrada.« Gregor Lačen je v značilnem koroškem narečju po prihodu na ljubljansko letališče dejal, da »je bilo veskozi zelo napeto. najprej je odšel Davo, kar nas je duševno potlačilo, potem so na gori umrli trije naši sosede, vseskozi je bilo izredno slabo vreme, vse skupaj pa je bilo za vse hudo breme. Končno sva z Mihom prišla na tisti Daulagiri in prebila led, da je šlo potem vse lažje.«

Dan pred prvim sedanjim slovenskim uspehom na tej gori, 22. maja, so iz baznega tabora odšli Mežnar, Jakofčič in Markovič in prav tako »potegnili« do drugega višinskega tabora, naslednji dan so nadaljevali pot proti trojki, pri čemer se je moral Markovič zaradi težav z višino vrniti v bazo, druga dva pa sta prespala v trojki. Naslednje jutro, 24. maja, sta okoli štirih zjutraj odšla proti vrhu, hitro napredovala in bila na najvišji točki gore ob 12.30.

»Veter se niti to dopoldne ni pomiril,« je na Brniku povedal Jakofčič, »pa sva pol za šalo in pol zares poslušala nasvet vodje odprave, ki je dejal, naj greva pogledat za greben, da bi bilo tam lahko bolje. Šla sva in po razmeroma toplem vremenu prišla na vrh, kjer sva našla radijsko postajo, ki jo je tam kot dokazni material pustil Marenče, Mežnar pa jo je vzel in na vrhu pustil nekaj drugega.« Mežnar je na tiskovni konferenci po vrnitvi domov pripovedoval, kako sta z Jakofčičem, ki je imel prav tisti dan rojstni dan, na vrhu žurirala, »iz baznega tabora pa so mu po radijski postaji peli Happy birthday to you. Isti dan sva sestopila do enojke in naslednji dan v bazo, kjer smo odprli steklenico, za vrh in za rojstni dan.«

DIRKA NA VRH GORE IN NAZAJ

Isti dan, ko je bila prva dvojica Slovencev na vrhu, so iz baznega tabora odšli Golob, Polenik, Kresal in Grošelj. Brž ko so v prvem višinskem taboru zvedeli, da sta Marenče in Lačen prišla na vrh, se je Viki Grošelj vrnil v bazo, češ da ga v tem primeru vrh pravzaprav ne zanima več, kot je po vrnitvi v Ljubljano dejal Tadej Golob, saj je bila odprava s tem dosežkom vsaj deloma uspešna. Preostala trojica je prespala na višini 6600 metrov. Naslednje zgodnje jutro se je Kresal zaradi bolezni vrnil v dolino, Golob in Polenik pa sta sklenila 24. maja ostati na tej višini, kar sta seveda povedala v bazni tabor. To je spodbudilo Megliča, da se je po komaj enem dnevu počitka v bazi ta dan spet odpravil na goro. Že 23. maja zvečer je odšel iz baze v prvi višinski tabor in tam prespal, prišel naslednji dan brez daljšega postanka v trojko in vmes v dvojki »pobral« še Goloba in Polenika, 25. maja so vsi trije prišli v trojko, se 26. maja ob pol štirih zjutraj odpravili proti vrhu in bili »tam zgoraj« ob desetih, vendar so na najvišji točki zaradi močnega vetra ostali le kratek čas. Golob in Polenik sta prespala v drugem višinskem taboru, Meglič pa je sestopil naravnost v bazo.

»Sam sem od dvojke dalje neprestano silil, naj bi se

predvsem zaradi hudega mraza vrnili,« je na Brniku pripovedoval Golob, »vendar sta me onadva veskozi prepričevala, naj nadaljujemo – in tako vse do vrha.« Polenik je bil menda gonilna moč trojke, ki je »rnil, kolikor se je le dalo. Bili smo močno obremenjeni, ker smo bili zadnji iz naše odprave, ki bi še lahko prišli na vrh, ta pa bi nam zadnji trenutek ušel, če bi se vreme le še nekoliko poslabšalo. Vedeli smo, da popravnega izpita ne bomo imeli, ker so bili nosači že naročeni v bazo. Vse pa se je zelo dobro izšlo.« Meglič, ki je poprej zaradi pomrznjenih prstov s pobočja sestopil v bazo, je tam samo en dan počival in potem dobesedno zdiralj proti vrhu. »Dotlej sem bil že trikrat nad višino 7500 metrov in sem bil dobro aklimatiziran,« nam je pripovedoval, »poleg tega pa sem bil motiviran, da pridem na vrh. Za ta vzpon in sestop sem iz baze do vrha in nazaj potreboval le 48 ur, od tega 15 ur čistega vzpona.«

PIKA NA I: PRVENSTVENA SMER

Tisti dan, ko se je zadnja trojica vzpenjala proti tretjemu višinskemu taboru, sta Stres in Markovič mimogrede preplezala prvenstveno smer v levem ozebniku »Eigerja«, zanimivega skoraj 6000 metrov visokega stebra pred Daulagirijem. Golob in Polenik, ki sta se 27. maja kot zadnja slovenska alpinista s te odprave vrnila z gore, tam nista imela časa za počitek, kajti že naslednji dan so prišli nosači, podrli so bazni tabor in se odpravili v prave doline. Za Goloba se je odprava še drugače iztekla ugodno: njegov sod z opremo, ki je med vzponom čez visoko sedlo našel nosaču globoko po pobočju, so medtem domačini našli in ga prinesli v Tukuče, kamor so ga šli iskat lastnik, Lačen in Kresal. Glavnina odprave je v štirih dneh zelo naporene hoje po dolini Mjagdi Kole prišla do Benija ter od tam po cesti in po zraku 2. junija v Katmandu.

Kot je po vrnitvi v Ljubljano dejal vodja odprave Tone Škarja, je bil bistveni namen odprave dosežen: vrsta odličnih perspektivnih slovenskih alpinistov je na lastni koži občutila, kaj pomeni plezati in hoditi na najvišje gore sveta, kjer še tako dobro pripravljen človek nima nobenih možnosti na uspeh, če se proti njemu zaroti vreme. Po Škarjevih besedah so se vsi člani odprave odlično potrdili.

Prednost višinskega treninga

Strokovnjaki opredeljujejo višinski trening kot fizično urjenje med 1800 in 2300 metri nadmorske višine. Priporočajo ga zlasti športnikom, pri katerih je pomembna vzdržljivost in ki se pripravljajo na tekme v podobnih okoliščinah. Telo potrebuje dva do tri tedne, da se povsem prilagodi spremenjenemu ozračju, zlasti zmanjšanju vsebnosti kisika na višini. Seveda pa trening na takšni višini poveča telesno zmogljivost, kar blagodejno učinkuje ob vrnitvi v nižino.

Pri hitrem vzponu se telo odzove z akutnim pomanjkanjem kisika. Da bi to nadomestilo, se postopoma prilagaja, čemur strokovnjaki pravijo višinska adaptacija. Vdih je globlji in hitrejši, razmnožijo se rdeče krvničke (eritrociti) in tudi prostornina krvi se poveča. Takšna prilagoditev povzroči ob vrnitvi v dolino kar od šest do osem odstotkov večjo zmogljivost. Ponavljajoči se višinski treningi imajo boljši učinek kot redkejši, saj se telo nauči hitrejšega prilagajanja.